

Jakub Kocjan

Doktorant, Polska Akademia Nauk, Instytut Nauk Prawnych (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8307-2998>).

Krytyczny przegląd wybranego orzecznictwa sądów administracyjnych wobec statusu tzw. neosędziów w latach 2018–2023

Słowa kluczowe: Krajowa Rada Sądownictwa, neosędziowie, Naczelny Sąd Administracyjny, wyłączenie sędziego, skarga o wznowienie

W cieniu kryzysu praworządności w Sądzie Najwyższym i sądach powszechnych problem tzw. neosędziów, czyli osób nominowanych na stanowiska sędziowskie przy udziale nowej Krajowej Rady Sądownictwa, dotyka także sądów administracyjnych. Zarówno Naczelny Sąd Administracyjny, jak i wojewódzkie sądy administracyjne zwracają w swoim orzecznictwie uwagę na wątpliwości co do procedur nominacyjnych, ale jednocześnie uniemożliwiają skuteczne skorzystanie z dostępnych środków, takich jak odwołania od uchwał nowej Krajowej Rady Sądownictwa, wnioski o wyłączanie „neosędziów” czy skargi o wznowienie postępowań z ich udziałem. Istotnym elementem tej linii orzeczniczej jest przyjęcie koncepcji sanowania wadliwości procedury nominacyjnej sędziego poprzez dokonanie aktu powołania na urząd sędziego przez Prezydenta RP. W artykule poddano krytyce linię orzeczniczą sądów administracyjnych w tym zakresie oraz przedstawiono alternatywną propozycję wykorzystania wymienionych narzędzi do zmierzenia się z problemem neosędziów.

1. Wprowadzenie

Utworzenie nowej Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw¹ postawiło polski system prawny przed wieloma wyzwaniami. Ustawa ta przekazała Sejmowi możliwość wyboru 19 spośród 25 członków KRS (zatem bezpiecznej większości), chociaż art. 187 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej² nadaje izbie niższej parlamentu *explicite* kompetencję do wyboru jedynie 4 spośród 25 członków Rady³. Status osób

nominowanych przy udziale nowej KRS jest szeroko kwestionowany⁴, a w dyskursie publicznym są one określane mianem „neosędziów”, natomiast sama KRS w takim składzie – „neoKRS”.

Ponieważ nowa KRS brała udział w procedurze nominacji wszystkich członków Izby Dyscyplinarnej oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN, obie z nich należy uznać za organy niebędące sądem ustanowionym ustawą w rozumieniu art. 6 EKPC w wyniku powołania na urząd sędziego skutkującego nienależytą obsadą sądu, zgodnie z uchwałą składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20⁵. Jest to wniosek z orzeczenia ETPC w sprawach połączonych 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Oziemek przeciwko Polsce⁶ oraz orzeczenia ETPC o charakterze

1 Dz.U. z 2018 r. poz. 3 – dalej nowelizacja ustawy z 8.12.2017 r.

2 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) – dalej Konstytucja RP.

3 Trybunał Konstytucyjny w składzie z udziałem tzw. sędziego dublera w wyroku z 25.03.2019 r., K 12/18, OTK-A 2019, poz. 17, uznał, że nowelizacja ustawy o KRS pozostaje zgodna z Konstytucją RP. Jednakże Trybunał Konstytucyjny w takim składzie nie spełnia kryteriów „sądu ustanowionego ustawą” z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie 4.11.1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) – dalej EKPC, zgodnie z wyrokiem ETPC z 7.05.2021 r., 4907/18, Xero Flor przeciwko Polsce, HUDOC – dalej wyrok 4907/18, Xero Flor przeciwko Polsce.

4 A. Kappes, J. Skrzydło, *Czy wyroki neo-sędziów są ważne? – rozważania na tle uchwały trzech połączonych izb Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r. (BSA I-4110-1/20)*, „Palestra” 2020/5, s. 136.

5 OSNKW 2020/2, s. 7 – dalej uchwała Trzech Izb.

6 Wyrok ETPC z 8.11.2021 r., sprawy połączone 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Oziemek przeciwko Polsce, HUDOC, pkt 349, 353 i 368.

pilotażowym Waleśa przeciwko Polsce⁷. Zgodnie z wyrokiem 50849/21, Waleśa przeciwko Polsce, Polska miała pierwotnie rok (następnie przedłużony o kolejny) na naprawienie błędu systemowego wynikającego z tego, że sędziowie są powoływani przez nieprawidłowo obsadzoną KRS oraz na zapewnienie ochrony poszkodowanym wyrokami wydanymi w nieprawidłowych składach wraz z zagwarantowaniem, że taka sytuacja nie powtórzy się w przyszłości.

Problem statusu neosędziów, a zatem i możliwości podważania za pomocą różnych środków orzeczeń, w których wydaniu brali udział, nie dotyczy jednak jedynie Sądu Najwyższego, ale także sądów powszechnych, sądów wojskowych oraz sądów administracyjnych (choć w Naczelnym Sądzie Administracyjnym, w przeciwieństwie do Sądu Najwyższego, liczba neosędziów nie przekroczyła połowy składu sądu). Z jednej strony problemem jest udział neosędziów w pracach każdego z tych organów, z drugiej – muszą one jednocześnie odnosić się do ich statusu w swojej działalności orzeczniczej. Pomimo znaczącej liczby stanowisk doktryny i orzecznictwa dotyczących sędziów sądów powszechnych, istnieje jednak zauważalna luka w literaturze dotycząca orzecznictwa sądów administracyjnych w tym zakresie.

W niniejszym artykule poddane zostanie analizie orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wybranych wojewódzkich sądów administracyjnych odnoszących się do następujących środków procesowych: skarg wszczynających postępowania sądowo-administracyjne (w tym wypadku nazywanych odwołaniami od uchwał nowej Krajowej Rady Sądownictwa), wniosków o wyłączenie neosędziów, skarg o wznowienie postępowań z ich udziałem oraz koncepcji sanowania wadliwości procedury nominacyjnej sędziego poprzez dokonanie aktu powołania na urząd sędziego przez Prezydenta RP.

2. Odwołania od decyzji KRS

Co do zasady odwołania od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa, zgodnie z art. 44 ustawy z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa⁸, kieruje się do Sądu Najwyższego. Jednakże w nowelizacji ustawy z 8.12.2017 r. dodano ust. 1a, stanowiący, że „w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego odwołanie przysługuje do Naczelnego Sądu Administracyjnego”, przy czym „nie może być [ono – przyp. aut.] oparte na zarzucie niewłaściwej oceny spełniania przez kandydatów kryteriów uwzględnianych przy podejmowaniu rozstrzygnięcia w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego”.

Na podstawie tego przepisu do NSA trafiły odwołania dwóch osób od uchwały w przedmiocie przedstawienia (a *de facto* nieprzedstawienia) wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Karnej oraz odwołania trzech osób od uchwały w przedmiocie przedstawienia (*de facto* nieprzedstawienia) wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej. Wśród osób biorących udział w konkursach byli tzw. sędziowie-kamikadze, m.in. Piotr

Gąciarek ze Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia, którzy pomimo jednoznacznej opinii co do niezgodności z prawem kształtu neoKRS wystartowali w organizowanych przez nią konkursach, gdyż dążyli do wskazania nieprawidłowości podczas procedury oceny kandydatur przez neoKRS, aby dzięki uzyskaniu w ten sposób legitymacji procesowej móc następnie zaskarżyć je do NSA. W ramach rozpoznawania tej sprawy NSA 21.11.2018 r. skierował do TS pytania prejudycjalne, który zarejestrował je pod sygnaturą C-824/18⁹.

Naczelny Sąd Administracyjny postanowieniem z 27.09.2018 r., II GW 27/18¹⁰, nakazał wstrzymanie wykonania uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 28.08.2018 r., 330/2018, w zaskarżonej części obejmującej rozstrzygnięcie o przedstawieniu wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego. Zabezpieczenia te zostały jednak zignorowane zarówno przez neoKRS, jak i Prezydenta, który powołał sędziów wedle wniosków neoKRS, co zostało uznane za „spektakularne złamanie prawa przez Prezydenta RP”¹¹ przez A. Kappesa i J. Skrzydło, którzy słusznie wskazują, że już to działanie „samo w sobie stanowi wystarczający argument do uznania, że akty powołania sędziów SN wbrew postanowieniu NSA są nieważne”¹².

W przypadku decyzji neoKRS dotyczących obsadzenia Izby Dyscyplinarnej oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych NSA wnioski oddalił, ponieważ Prezydent RP wcześniej już powołał sędziów obu tych izb, zatem NSA uznał wstrzymanie uchwał za bezprzedmiotowe w momencie ich rozpatrywania.

Trybunał Konstytucyjny uznał w marcu 2019 r., że przepis z ustawy o KRS umożliwiający odwołanie się do NSA od uchwał KRS zawierających wnioski o powołanie sędziów SN jest niekonstytucyjny. W składzie zasiadał Justyn Piskorski, a zatem osoba wybrana na miejsce uprzednio już prawidłowo obsadzone, co powoduje, że zgodnie z orzeczeniem ETPC w sprawie 4907/18, Xero Flor przeciwko Polsce Trybunał Konstytucyjny w tym składzie nie stanowi „sądu ustawionego ustawą”, jako że taki skład jest sprzeczny z art. 6 EKPC.

Wkrótce, 26.04.2019 r. Sejm w wykonaniu tego wadliwego wyroku TK uchwalił nowelizację ustawy o KRS¹³, która weszła w życie 23.05.2019 r. i całkowicie wykluczyła możliwość wniesienia odwołań od uchwał KRS. Nowelizacja nakazała także umorzenie z mocy prawa postępowań toczących się w sprawach takich odwołań. Jak stwierdził wówczas Rzecznik Praw Obywatelskich: „Konieczność umorzenia takich spraw jest nie tylko niedopuszczalną ingerencją władzy ustawodawczej w podstawową kompetencję władzy sądowniczej, jaką jest wymierzanie sprawiedliwości, ale także w konstytucyjne prawo do sądu tych obywateli, którzy są stronami tych postępowań”¹⁴.

9 Wyrok TS z 2.03.2021 r., C-824/18, A.B. i inni przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2021:153 – dalej wyrok C-824/18, A.B.

10 LEX nr 2565925.

11 A. Kappes, J. Skrzydło, *Czy wyroki...*, s. 125, pkt 7.

12 A. Kappes, J. Skrzydło, *Czy wyroki...*, s. 125, pkt 7.

13 Ustawa z 26.04.2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. poz. 914).

14 Oficjalna strona Biuletynu Informacji Publicznej Rzecznika Praw Obywatelskich, „Uwagi na piśmie Rzecznika Praw Obywatelskich z 18.10.2019 r. w postępowaniu o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-824/18, A.B. i inni przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa”, dostępny online: <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/stanowisko%20do%20TSUE%20%20NSA%20C-824.18%2018.10.2019.F.pdf> (dostęp: 11.02.2025 r.).

7 Wyrok ETPC z 23.11.2023 r., 50849/21, Waleśa przeciwko Polsce, HUDOC, pkt 324 – dalej wyrok 50849/21, Waleśa przeciwko Polsce.

8 Obecnie Dz.U. z 2024 r. poz. 1186 ze zm. – dalej ustawa o KRS.

W tej sytuacji NSA 26.06.2019 r. zadał TS kolejne pytania prejudycjalne. Trybunał odpowiedział na obie serie pytań 2.03.2021 r. i stwierdził, odwołując się do swojej wieloletniej linii orzeczniczej, że jeżeli sąd krajowy uzna, iż zmiany ustawy o KRS naruszają art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej¹⁵, to sąd ten ma obowiązek odstąpić od stosowania tych przepisów¹⁶.

Na tej podstawie NSA uchylił uchwały KRS w orzeczeniach II GOK 2–7/18¹⁷ i umorzył postępowanie. W uzasadnieniu jednego z wyroków padły istotne słowa: „obecna Krajowa Rada Sądownictwa nie daje wystarczających gwarancji niezależności od organów władzy wykonawczej i władzy ustawodawczej w procedurze powoływania sędziów”¹⁸. Naczelny Sąd Administracyjny przypomniał także, że w ogłoszeniu o wakatach w SN brak było kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów oraz że KRS jest wybrana w sposób niezgodny z Konstytucją RP.

Naczelny Sąd Administracyjny zauważył nawet, że wśród członków neoKRS są „prezesi oraz wiceprezesi sądów powszechnych powołani przez władzę wykonawczą w miejsce wcześniej przez tę władzę odwołanych”¹⁹ na mocy nowelizacji ustawy o sądach powszechnych z 2017 r.²⁰ Z tego powodu NSA zwrócił uwagę na zarówno funkcjonalne, jak i instytucjonalne podporządkowanie tych członków władzy wykonawczej, jako że w samej neoKRS obecny jest również z mocy Konstytucji Minister Sprawiedliwości, który wskutek nowelizacji ustawy o sądach powszechnych właśnie uzyskał wpływ na obsadę stanowisk prezesów sądów.

Pomimo tego precyzyjnego i trafnego wyводу, postanowienia NSA nie wywarły żadnego skutku praktycznego, dlatego że nominacje sędziów SN pozostały – co wskazywano w orzeczeniu wielokrotnie – ważne, a NSA podkreślił, że akty powołań na urząd sędziego Sądu Najwyższego dokonane na podstawie rekomendacji przedstawionych przez KRS nie podlegają w ogóle kontroli sądowej²¹. Brak możliwości administracyjnosądowej kontroli działań Prezydenta RP w zakresie powoływania lub odmowy powoływania sędziów od lat budzi jednak wątpliwości w doktrynie²².

Sam zresztą TS w wyroku C-718/21, L.G.²³, zauważył, że „o ile prawdą jest, jak podkreślił organ odsyłający [NSA – przyp. aut.] w postanowieniu z dnia 3 listopada 2022 r., że skutki tego wyroku z dnia 21 września 2021 r. nie odnoszą się do ważności oraz skuteczności prezydenckich aktów powołań na rozpatrywane stanowiska sędziowskie, o tyle należy jednak przypomnieć, [...] że na podstawie z art. 179 Konstytucji akt, w którym KRS rekomenduje danego kandydata do powołania go na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, stanowi warunek *sine qua non*, aby ten kandydat mógł zostać

powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na takie stanowisko”. Drugą część tego zdania można i należy interpretować w ten sposób, że pod znakiem zapytania stoi w ogóle, czy neoKRS skutecznie przedstawiła Prezydentowi RP opinie co do kandydatur na stanowiska sędziowskie, co pozwoliłoby całkowicie podważyć status sędziowski neosędziów.

Skoro Konstytucja RP przewiduje, że sędziowie (w tym sędziowie SN) są powoływani przez Prezydenta RP na wniosek KRS, a taki wniosek w przestrzeni prawnej skutecznie nie zaistniał (ponieważ albo neoKRS ze względu na wady wyboru nie jest organem tożsamym z konstytucyjną Krajową Radą Sądownictwa, albo, nawet nie przyjmując tej interpretacji, to uchwały neoKRS zostały i tak uchylone), logiczną konkluzją powinno być stwierdzenie, że osoby te nie są sędziami Sądu Najwyższego. Na doprowadzenie rozumowania do końca i stwierdzenie tego faktu NSA jednak się nie zdecydował, a brak jednoznaczności co do statusu neosędziów spowodował wieloletni chaos w polskim wymiarze sprawiedliwości.

3. Odmowa wyłączania neosędziów przez NSA i WSA

Naczelny Sąd Administracyjny, tak jak wojewódzkie sądy administracyjne, nie zastosował w większości przypadków dostępnych instytucji procesowych w postępowaniu sądowo-administracyjnym, aby zmierzyć się z problemem orzekania przez neosędziów. Naczelny Sąd Administracyjny konsekwentnie odmawia wyłączania neosędziów, tj. sędziów wybranych przy udziale nieprawidłowo powołanej neoKRS, pomimo przytoczonych wyżej wywodów z serii postanowień z 2018 r., które zawierały diagnozę problemu. Skoro NSA jasno stwierdził, że obecna neoKRS nie daje rękojmi strzeżenia niezawisłości i niezależności sądownictwa, to dlaczego ten sam NSA nie uwzględnił żadnego wniosku o wyłączenie neosędziów z samego faktu ich powołania przy udziale takiego właśnie organu? Trudno znaleźć dla tego racjonalne i logiczne uzasadnienie, jednak taka linia orzecznicza jest wspólna dla wojewódzkich sądów administracyjnych, jak też dla NSA, zarówno jako sądu drugiej instancji, jak i jako sądu badającego własny skład.

Spośród licznych orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych w tej materii skupmy się na sprawie poznańskiej²⁴ i gliwickiej²⁵ ze względu na ich stosunkowo bogate uzasadnienie. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu oddalił wniosek o wyłączenie sędzi Katarzyny Nikodem, która udzieliła poparcia określonym kandydatom w ramach procedury wyboru sędziowskich kandydatów do neoKRS. W uzasadnieniu WSA nie ocenił generalnie działań tej sędzi. Zaznaczył bowiem, że nawet pogwałcenie przez nią zasad etyki musiałoby mieć wpływ na konkretną sprawę, aby doprowadzić do jej ewentualnego wyłączenia. Jednakże WSA w tej sprawie wypowiedział się jasno na temat nowego trybu wyboru (przez Sejm) sędziowskich członków neoKRS. Sąd podkreślił m.in., że „każda z osób wybranych w tym trybie do Krajowej Rady Sądownictwa jest tam desygnowana przez określoną siłę polityczną”²⁶, a „co do każdej z tych osób zachodzić potencjalnie

15 Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 – dalej TUE.

16 Wyrok C-824/18, A.B, pkt 167.

17 Postanowienia NSA z 18.10.2021 r.: II GOK 2/18, LEX nr 3242062; II GOK 3/18, LEX nr 3242033; II GOK 4/18, LEX nr 3242025; II GOK 5/18, LEX nr 3242047; II GOK 6/18, LEX nr 3242076; II GOK 7/18, LEX nr 3242069.

18 Wyrok NSA z 6.05.2021 r. II GOK 3/18, LEX nr 3170844, pkt 7.6.

19 Wyrok NSA z 6.05.2021 r. II GOK 6/18, LEX nr 3170860, pkt 7.6.

20 Ustawa z 12.07.2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1452).

21 Wyrok NSA z 6.05.2021 r. II GOK 3/18, pkt 9.

22 Por. A. Sławiński, *Kognicja sądów administracyjnych wobec kontroli legalności prerogatywy Prezydenta RP do powoływania sędziów*, „Przegląd Sejmowy” 2020/3, s. 176.

23 Wyrok TS z 21.12.2023 r., C-718/21, L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2023:1015, pkt 76 – dalej wyrok C-718/21, L.G.

24 Postanowienie WSA w Poznaniu z 25.04.2022 r., I SA/Po 257/21, LEX nr 3339917.

25 Wyrok WSA w Gliwicach z 11.12.2023 r., I SA/Gl 1656/21, LEX nr 3658756.

26 Postanowienie WSA w Poznaniu z 25.04.2022 r., I SA/Po 257/21.

mogą wątpliwości co do jej bezstronności w rozpoznawaniu danej sprawy sądowej, albowiem każdy z tych sędziów dla uzyskania swojego członkostwa w Krajowej Radzie Sądownictwa uzyskać musiał poparcie ściśle określonych sił politycznych zgromadzonych w poszczególnych klubach poselskich, co niejako określa go politycznie²⁷. Wojewódzki Sąd Administracyjny zwraca zatem uwagę na publiczną deklarację sympatii politycznych w przypadku sędziowskich członków neoKRS. Sąd, skupiając się na ewentualnym wyłączeniu sędzi Nikodem, zaznaczył, że nie ocenia szerzej „ewentualnego wyłączenia od orzekania sędziów, którzy zostali powołani do pełnienia urzędu sędziowskiego w procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w jej aktualnym kształcie”²⁸.

Także Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach rozpatrywał wniosek o wyłączenie neosędziów, którzy w ocenie strony nie są sędziami, gdyż zostali powołani na stanowisko na wniosek neoKRS, a zatem skład orzekający z ich udziałem nie jest prawidłowy i zgodny z prawem. Zażalenie na postanowienie gliwickiego WSA o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego w tej sprawie rozpatrywał następnie NSA, który także zadecydował o jego oddaleniu²⁹. Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że nie zachodzą przesłanki ani z art. 18, ani art. 19 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi³⁰, skupiając się w postanowieniu na wnioskach z orzeczenia TS o innym jednak stanie faktycznym w sprawie C-132/20, Getin Noble Bank³¹, nie uzasadniając w żadnej mierze, dlaczego „w opinii NSA sprawa ta ma znaczenie również dla procedury powoływania sędziów z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r.”³².

Tymczasem orzeczenie TS, które było odpowiedzią na pytanie prejudycjalne neosędziego z Sądu Najwyższego, kwestionującego status tzw. starych, legalnych sędziów, odnosiło się do kwestii formalnych, takich jak złożenie roty ślubowania jeszcze w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej bądź sposobu realizacji transparentności procedur konkursowych przed starą Krajową Radą Sądownictwa, a nie trwałej i aktualnej sytuacji podległości zarówno instytucjonalnej i funkcjonalnej sędziowskich członków neoKRS władzy wykonawczej, na co zwracał uwagę, jak pisałem wyżej, właśnie NSA.

Przed tym błędnie interpretowanym, w przekonaniu autora, ze względu na niemożliwe do porównania stany faktyczne orzeczeniu TS, NSA i tak oddalał wnioski o wyłączenie neosędziów także ze swojego składu. Dla przykładu, w sprawie I GSK 2149/18³³ NSA sięgnął do uchwały Trzech Izb. Zignorowany niestety pozostaje fakt, że w momencie wydawania uchwały (23.01.2020 r.) nie były znane listy poparcia kandydatów sędziowskich do neoKRS, których ujawniona niekompletność (14.02.2020 r.) ostatecznie przesądza w opinii autora o tym, że neoKRS nie tylko nie wypełnia konstytucyjnej roli KRS, lecz także ze względu na blokowe głosowanie kandydatur

nie została nigdy faktycznie wybrana, jak uważa m.in. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”³⁴.

Jak zauważa A. Gomułowicz³⁵, NSA popełnił w jednym z wielokrotnie potem przywołanych wyroków³⁶ także istotny błąd przy implementacji testu z wyroku ETPC, Ástráðsson³⁷, który przewiduje konieczność zbadania, czy doszło do rażącego naruszenia prawa krajowego, czy samo naruszenie dotyczyło norm mających podstawowe znaczenie dla przebiegu powołań i czy sądy krajowe w odpowiedni sposób zbadały i naprawiły skutki naruszeń w procedurze powołania sędziego. Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że sytuacja neosędziów w jego składzie nie wypełnia przesłanek wspomnianego testu, choć sam ETPC wskazał w orzeczeniu Reczkowicz przeciwko Islandii³⁸ na wypełnienie warunków testu Ástráðsson z powodów dokładanie takich, jakie zachodzą także w najważniejszym polskim sądzie administracyjnym, tj. „proces powoływania sędziów do Izby Dyscyplinarnej był z natury wadliwy ze względu na zaangażowanie KRS jako organu pozbawionego niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej”. W ten sposób orzecznictwo strasburskie i krajowe pozostaje w oczywistej sprzeczności, gdyż NSA nie stwierdził m.in. „rażącego” charakteru naruszenia³⁹, choć dotyczyło ono przecież zasad wspólnych dla EKPC i Konstytucji RP „prawa do rzetelnego procesu sądowego, które [...] stanowi odzwierciedlenie rządów prawa”⁴⁰. Naczelny Sąd Administracyjny powołuje się przy tym na rzekomą akceptację orzekania neosędziów przez tzw. starych sędziów⁴¹, co jest argumentem wyjątkowo wątpliwym w trakcie obowiązywania przepisów tzw. ustawy kagańcowej i działalności Izby Dyscyplinarnej, które represjonowały sędziów za dokładnie takie działania, które zaprzeczały tej rzekomej akceptacji, jak np. za odmowę wspólnego orzekania przez tzw. starego sędziego w jednym składzie z neosędzią.

Jednoznacznie odrzucić należy także prezentowany czasami w doktrynie argument, jakoby NSA z samej swojej istoty nie miał kontaktu ze sprawami narażonymi na nacisk polityczny. Dla przykładu, M. Radajewski w głosie⁴² do orzeczenia NSA z 5.02.2020 r.⁴³ wskazuje, że „obóz rządzący wydaje się nie wyrażać woli uzyskania daleko idących wpływów w sądownictwie administracyjnym”⁴⁴. Pomija przy tym fakt, że aktualnie już około 30% osób zasiadających jako sędziowie w NSA to neosędziowie, a z faktu, że przyjęta przez obóz władzy

27 Postanowienie WSA w Poznaniu z 25.04.2022 r., I SA/Po 257/21.

28 Postanowienie WSA w Poznaniu z 25.04.2022 r., I SA/Po 257/21.

29 Postanowienie NSA z 30.08.2022 r., III FZ 311/22, LEX nr 3397472.

30 Ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2024 r. poz. 935 ze zm.) – dalej p.p.s.a.

31 Wyrok TS z 29.03.2022 r., C-132/20, BN, DM, EN przeciwko Getin Noble Bank S.A., EU:C:2022:235.

32 Postanowienie NSA z 30.08.2022 r., III FZ 311/22.

33 Postanowienie NSA z 10.08.2022 r., I GSK 2149/18, LEX nr 3391548.

34 Oświadczenie Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” z 14.02.2020 r., dostępne online: <https://web.archive.org/web/20230902180627/https://iustitia.pl/79-informacje/3706-nie-ma-krajowej-rady-sadownictwa-poniewaz-maciej-nawacki-nie-zebral-wymaganej-liczby-25-podpisow-sedziow> (dostęp: 4.01.2025 r.).

35 A. Gomułowicz, *Rysa na obliczu Temidy*, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2022/2, s. 29–38.

36 Wyrok NSA z 4.11.2021 r., III FSK 3626/21, LEX nr 3254005.

37 Wyrok Wielkiej Izby ETPC z 1.12.2020 r., 26374/18, Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii, HUDOC.

38 Wyrok ETPC z 22.07.2021 r., 43447/19, Reczkowicz przeciwko Islandii, HUDOC, pkt 265.

39 Uzasadnienie wyroku NSA z 4.11.2021 r., III FSK 3626/21, pkt 7.

40 Wyrok 43447/19, Reczkowicz przeciwko Islandii, pkt 260.

41 Uzasadnienie wyroku NSA z 4.11.2021 r., III FSK 3626/21, pkt 7.

42 M. Radajewski, *Wyłączenie sędziego NSA z uwagi na fakt powołania go na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o KRS oraz niektórych innych ustaw. Głos do postanowienia NSA z 5.02.2019 r.*, I OSK 1394/18, „Państwo i Prawo” 2021/9, s. 154.

43 Postanowienie NSA z 5.02.2020 r., I OSK 1394/18, LEX nr 2784907.

44 M. Radajewski, *Wyłączenie...*, s. 155.

w 2017 r. nowelizacja umożliwiała usunięcie sędziów NSA na wzór usunięcia sędziów SN, nie wyciąga żadnych wniosków, gdyż: „Obóz rządzący w debacie publicznej nie wskazywał jednak na taki cel”⁴⁵, pomijając zatem oczywisty efekt mrozący przyjęcia takich przepisów. Tymczasem identyczność sytuacji sędziów NSA i SN wynikała z art. 49 Prawa o ustroju sądów administracyjnych⁴⁶, wedle którego w sprawach tą ustawą nieuregulowanych (a taką jest sprawa przechodzenia sędziów w stan spoczynku) do NSA „stosuje się odpowiednio” ustawę z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym⁴⁷.

W jednym z późniejszych postanowień⁴⁸ NSA idzie jeszcze dalej i niejako grozi, że kwestionowanie statusu neosędziów może uzasadnić kwestionowanie statusu także sędziów wybranych przy udziale starej, legalnej KRS. Dopuszcza się nieakceptowalnej analogii, jakoby „wątpliwość, co do tego, czy wymogi bezstronności spełnia sędzia powołany na wniosek KRS z naruszeniem Konstytucji RP, wskutek niezapewnienia wybierania piętnastu członków Krajowej Rady Sądownictwa w wyborach powszechnych przez Naród oraz możliwości zgłaszania przez wyborców, a nie tylko przez polityczne podmioty organizacyjne, kandydatów na posłów i senatorów można by odnieść do wszystkich sędziów sądów administracyjnych, a nie tylko do sędziów powołanych na wniosek nowej KRS”⁴⁹.

Naczelny Sąd Administracyjny otrzymał w 2022 r. dodatkowe narzędzie, jakim jest – choć obwarowany wieloma ograniczeniami formalnymi – ustawowy test niezawisłości i bezstronności sędziego, w przypadku sądów administracyjnych znajdujący się w art. 5a p.u.s.a. Jednak także w tym przypadku nie wyciąga wniosków z obserwacji dotyczących KRS i jej upolitycznienia, które sam sformułował.

Dla przykładu, w sprawie dotyczącej VAT skarżąca zakwestionowała bezstronność neosędziego NSA Zbigniewa Łobody⁵⁰. Łoboda został powołany 15.02.2021 r. postanowieniem Prezydenta RP na wniosek neoKRS, co zdaniem skarżącej „może w odczuciu społecznym świadczyć o świadomym wykorzystaniu braku praworządności do uzyskania korzyści osobistych i majątkowych”⁵¹. Co szczególnie istotne, skarżąca wprost wskazała, dlaczego w jej sprawie zachodzi szczególna obawa o bezstronność tak powołanego sędziego – skarżąca jest w tej sprawie przedstawiana jako „rzekomo biorąca świadomy udział w oszustwie podatkowym, co potencjalnie mieści się w zakresie propagandowo-populistycznych haseł walki z nadużyciami podatkowymi sprawującej władzę opcji politycznej, której przedstawiciele wskazywali osoby do tzw. neoKRS, które z kolei wytypowały kandydatów do zajęcia stanowisk sędziowskich”⁵². Zatem skoro obóz rządzący w swojej działalności politycznej wskazuje na ten rodzaj czynów jako szczególnie groźny, istotny i powszechny, to sędzia powołany w procedurze upolitycznionej przez ten właśnie obóz władzy miałby nie być bezstronny w takiej właśnie konkretnej sprawie.

Niezależnie od oceny tego konkretnego powiązania, logicznie buduje ono obawę o bezstronność sędziego w powiązaniu z przytoczonym dalej przez skarżącą faktem, że (przyszły) status

neosędziów „jest co najmniej potencjalnie uzależniony od skuteczności/nieskuteczności propagandowo-populistycznych kampanii politycznych mających wpływ na świadomość i oceny społeczne oraz na wyniki wyborów do organów stanowiących prawo”⁵³. Skoro zatem status neosędziego może zostać podważony w razie porażki obozu władzy, a orzeka w sprawie rzekomego oszustwa VAT-owskiego, które to oszustwa są jednym z kluczowych tematów w kolejnych kampaniach wyborczych obozu rządzącego, to jego bezstronność nie jest oczywista.

Jednakże NSA ograniczył się do przedstawienia ścieżki zawodowej neosędziego i stwierdzenia na jej podstawie, że „powołanie sędziego Zbigniewa Łobody do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego stanowiło naturalną konsekwencję pełnienia od wielu lat w sposób należyty urzędu na stanowisku sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego”⁵⁴. Takie sformułowanie zdecydowanie nie jest właściwe, gdyż, po pierwsze, nie każdy sędzia WSA nienagannie pełniący swoją służbę awansuje (zwłaszcza automatycznie) do NSA, a po drugie, jest faktem powszechnie znanym, że stowarzyszenia sędziowskie wzywały do bojkotu postępowań konkursowych z udziałem neoKRS, zatem równie naturalne jest to, że sędzia, który uznawał za nieetyczny udział w konkursie przed upolitycznioną neoKRS, nie został awansowany, gdyż do takiego konkursu po prostu nie stanął.

Niestety, taki sposób rozumowania posłużył NSA do stworzenia i utrwalania linii orzeczniczej, zgodnie z którą ani nie wyłącza się neosędziów ze składów orzekających na podstawie Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ani nie korzysta skutecznie z ustawowego testu niezawisłości i bezstronności sędziego na podstawie Prawa o ustroju sądów administracyjnych. Jest to postępowanie groźne zarówno dla spójności wymiaru sprawiedliwości, jak i dla stron postępowania. Powoduje to problemy kolejnego rodzaju, od których NSA znów ucieka.

4. Wznawianie postępowań z udziałem neosędziów

Postępujący problem wydawania orzeczeń w sądach administracyjnych przez neosędziów będzie zapewne prowadził do wzrostu liczby skarg o wznowienie postępowań sądowo-administracyjnych na podstawie art. 271 pkt 1 p.p.s.a., co powoduje znaczne ryzyko dla stabilności polskiego systemu prawnego. Siłą rzeczy na razie jednak nie ma takich spraw wiele. W tym miejscu zostanie przeanalizowana argumentacja NSA w sprawie I GSK 1509/20⁵⁵, która zakończyła się odrzuceniem skargi o wznowienie postępowania.

Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną A. Sp. z o.o. od wyroku WSA w Krakowie, który oddalił skargę tej spółki na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Nowym Sączu. W trzyosobowym składzie w NSA znalazła się Małgorzata Grzelak, która „brała udział w procedurze konkursowej prowadzonej przez organ pełniący aktualnie funkcję Krajowej Rady Sądownictwa”⁵⁶, czyli otrzymała nominację przy udziale neoKRS. Jednakże skarżąca zadeklarowała, że dowiedziała się o tym fakcie dopiero w dniu zapoznania się ze zdaniem odrębnym Arkadiusza Tomczaka. To o tyle istotne, że zdaniem

45 M. Radajewski, *Wylączenie...*, s. 155.

46 Ustawa z 25.07.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1267 ze zm.) – dalej p.u.s.a.

47 Dz.U. z 2024 r. poz. 622 ze zm.

48 Postanowienie NSA z 1.12.2022 r., I GSK 1639/22, LEX nr 3436575.

49 Postanowienie NSA z 1.12.2022 r., I GSK 1639/22.

50 Postanowienie NSA z 14.02.2023 r., I FSK 2040/22, LEX nr 3487409.

51 Postanowienie NSA z 14.02.2023 r., I FSK 2040/22, pkt 4 i 12.

52 Postanowienie NSA z 14.02.2023 r., I FSK 2040/22, pkt 4.

53 Postanowienie NSA z 14.02.2023 r., I FSK 2040/22, pkt 11.

54 Postanowienie NSA z 14.02.2023 r., I FSK 2040/22, pkt 14.

55 Postanowienie NSA z 15.12.2020 r., I GSK 1509/20, LEX nr 3100633.

56 Postanowienie NSA z 15.12.2020 r., I GSK 1509/20.

NSA trzymiesięczny termin na złożenie skargi od dnia dowiedzenia się o podstawie wznowienia należy w tym przypadku liczyć od dnia wydania wyroku, jako że „informacje dotyczące powołań sędziów są jawne i powszechnie dostępne”⁵⁷ i już w dniu wydania wyroku (który w przypadku NSA od razu jest prawomocny) strona, znając skład sądu, mogła sprawdzić sposób powołania każdego z jego członków i członkiń. W związku z przekroczeniem tak liczonego trzymiesięcznego terminu sprawa została umorzona z powodów proceduralnych bez odniesienia się do jej merytorycznej istoty.

Uzasadnienie NSA dotyczące terminu nie jest pozbawione racjonalności. Informacje dotyczące powołań sędziów, a zatem także roli KRS lub neoKRS w tym procesie, są dostępne przecież publicznie. Pytanie jednak, czy należy na każdego obywatela i obywatelkę przerzucać ciężar kontroli sposobu nominowania sędziów w jego sprawie i czy to on ma ponosić koszty działań ustawodawcy i niekonstytucyjnego organu, nie mówiąc już o zrozumieniu skali kryzysu praworządności i jego praktycznych skutków dla jego sprawy.

Wydaje się, że NSA uciekł po raz kolejny od zmierzania się z istotą sprawy – wprowadzeniem do wymiaru sprawiedliwości osób, które uznają się za sędziów z powodu powołania przez Prezydenta RP, jednak bez wymaganego przez Konstytucję wniosku KRS, jako że w jego miejsce funkcjonuje niekonstytucyjny inny organ, neoKRS.

5. Koncepcja prezydenckiej sanacji wad nominacji sędziowskich

Obecność Małgorzaty Grzelak w składzie NSA rozpatrującym skargę kasacyjną była powodem złożenia także innej skargi o wznowienie postępowania. W sprawie I GSK 430/20⁵⁸, po skardze kasacyjnej Dyrektora Mazowieckiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie na wyrok WSA w Warszawie dotyczącego materii pomocy finansowej, NSA wyłożył koncepcję sanowania wadliwości procedury nominacyjnej sędziego poprzez prerogatywę Prezydenta Rzeczypospolitej, która jest w opinii autora istotą problemu w orzecznictwie sądów administracyjnych.

W postanowieniu tym NSA wprost odwołuje się do koncepcji sanowania w zdaniu: „Nawet gdyby w toku procedury powołania na urząd sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego doszło do uchybień przepisom rangi podkonstytucyjnej, akt powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na urząd sędziego sanuje te uchybienia”⁵⁹. Naczelny Sąd Administracyjny odwołuje się szeroko do orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i orzeczeń Izby Dyscyplinarnej. Przypomina, że nominowanie sędziów jest prerogatywą Prezydenta RP, a zatem jego osobistym uprawnieniem, które nie wymaga kontrasygnaty premiera i jest niezależne od nieprawidłowości na etapie postępowania konkursowego przed KRS, których zresztą NSA tutaj nie bada w ogóle, ograniczając się do przywołania opinii KRS i potwierdzenia, że doszło do oceny kandydatki przez Kolegium Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego. Taką drogą NSA dochodzi do wniosku, że Małgorzata Grzelak jest

sędzią NSA i jako taka nie mogła być osobą nieuprawnioną w rozumieniu art. 271 p.p.s.a.

Na postanowienie I GSK 430/20 powoływał się m.in. Adam Roch⁶⁰, który sam jest neosędzią w Sądzie Najwyższym, najpierw w Izbie Dyscyplinarnej, a po jej likwidacji – w Izbie Karnej. Charakterystyczne jest, że A. Roch broni jako zgodnej z Konstytucją RP regulacji, wedle której Sejm wybiera aż 19 członków KRS, a koncepcja sanowania nominacji jest niejako drugą linią obrony statusu neosędziów na wypadek, gdyby faktycznie ta regulacja była niekonstytucyjna. W ten sposób, zgodnie z jego własnym streszczeniem „stawia tezę o niemożności negowania efektów działań Krajowej Rady Sądownictwa funkcjonującej według aktualnych zasad, w szczególności w odniesieniu do podejmowanych uchwał o przedstawianiu kandydatów na sędziów i dokonanych powołań prezydenckich”⁶¹.

Do koncepcji tej odnosił się wielokrotnie także sam Prezydent Andrzej Duda, przedstawiając proces nominacji w ten sposób, że „skierowanie wniosku o nominację sędziowską do prezydenta przez KRS jest [to – przyp. aut.] coś, co występuje po drodze, ale w żaden sposób nie warunkuje legalności, jeżeli ktoś zostanie nominowany przez prezydenta RP. Nominacja prezydencka ma charakter absolutnie ostateczny i przesądzający i to jest prerogatywa prezydencka”⁶².

W żadnym razie z taką koncepcją sanowania wszelkich wadliwości procedury poprzez akt powołania przez Prezydenta RP nie można się zgodzić. Doktryna wskazuje na wiele zasad, które przyjęcie takiego rozwiązania by naruszało: przede wszystkim zasadę legalizmu i prawo do sądu, ale także zasadę państwa prawnego, zasady podziału i równowagi władz, zasady odrębności i niezależności sądów od innych władz, zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów⁶³.

Przyznanie danemu organowi władzy publicznej możliwości wykonywania określonej kompetencji nie oznacza przecież pełnej dowolności wykonywania tej kompetencji. Prezydent, jak każdy inny organ państwa, też jest związany prawem. Jak słusznie wskazują A. Kappes i J. Skrzydło, „konwalidujący skutek aktu Prezydenta powinien wynikać z przyznanej mu wyraźnie kompetencji, zgodnie z zasadą legalizmu (art. 7 Konstytucji RP), zatem wynikać z odpowiedniego przepisu Konstytucji, a takowego przepisu brak”⁶⁴.

Koncepcja sanowania opiera się też na całkowitym niezrozumieniu istoty instytucji prerogatywy, której zakres jest rozciągany do granic absurdu. Prawidłowo wybrany sędzia Trybunału Konstytucyjnego Piotr Pszczółkowski w jednym ze swoich zdań odrębnych trafnie zauważył, że „instytucję prerogatywy należy postrzegać jako element stosunków głowy państwa z rządem i parlamentem, a nie ustanowienia swoistej sfery władzy dyskrecjonalnej («osobistej») głowy państwa”⁶⁵.

60 A. Roch, *Konstytucyjna problematyka wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa*, „Prokuratura i Prawo” 2021/7–8, s. 183.

61 A. Roch, *Konstytucyjna...*, s. 162.

62 M. Roszak, *Duda o wyroku TK: Sędzią się jest wtedy, kiedy otrzyma się nominację i złoży ślubowanie*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 7.06.2020 r.

63 M. Wrzolek-Romańczuk, *Glosa do wyroku z 1.12.2020 r. wydanego przez Wielką Izbę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii (skarga nr 26374/18)*, „Iustitia” 2021/1, s. 45.

64 A. Kappes, J. Skrzydło, *Czy wyroki...*, s. 136, pkt 37.

65 Zdanie odrębne sędziego P. Pszczółkowskiego do postanowienia TK z 21.04.2020 r., Kpt 1/20, opublikowane 2.12.2020 r., OTK-A 2020, poz. 60.

57 Postanowienie NSA z 15.12.2020 r., I GSK 1509/20.

58 Postanowienie NSA z 25.11.2020 r., I GSK 430/20, LEX nr 3083305.

59 Postanowienie NSA z 25.11.2020 r., I GSK 430/20.

Co więcej, nawet gdyby przyjąć koncepcję sanowania wadliwości nominowania sędziów w porządku krajowym, to przecież nadal pozostają wszystkie wątpliwości wynikające z faktu, że polski sędzia jest także sędzią europejskim, odnoszące się przede wszystkim do zasady skutecznej ochrony sądowej, dla której istotą problemu jest ochrona interesów stron jakiegokolwiek postępowania sądowego w Polsce. Koncepcja ta nie rozwiązuje zatem problemów wskazanych w orzecznictwie ani TSUE, ani ETPC.

Należy zadać pytanie, czy rozwój tej błędnej koncepcji nie jest także związany z karkołomnym rozróżnieniem stworzonym przez Sąd Najwyższy w uchwale Trzech Izb pomiędzy formalnym powołaniem na urząd sędziego a zdolnością do „wykonywania czynności jurysdykcyjnych”. W ten sposób Sąd Najwyższy doprowadził do tego, że powstała określona grupa osób mających wprawdzie status sędziego, ale sędziów jednocześnie niemogących orzekać, co jest przecież podstawowym ich zadaniem. Bardziej prawidłowe wydawałoby się jasne stwierdzenie, że osoby powołane w tak pełnej wad procedurze po prostu sędziami nie są, a zatem nie podlegają też ochronie nieusuwalności, która przysługuje jedynie sędziom.

6. Podsumowanie

W świetle rozwoju orzecznictwa zarówno ETPC (wyrok 50849/21, Wałęsa przeciwko Polsce), jak i TS (wyrok C-718/21, L.G.) utrzymywanie przedstawionej powyżej linii orzeczniczej sądów administracyjnych, a zatem i orzekania przez neosędziów, może doprowadzić nie tylko do pogłębiania się chaosu w wymiarze sprawiedliwości, lecz także do konieczności wypłaty odszkodowań przez państwo polskie. To szczególnie istotne w przypadku NSA, który jest sądem ostatniej instancji i w przeciwieństwie do wojewódzkiego sądu administracyjnego nie można tu naprawić wadliwości dotyczącej obsadzenia składu poprzez skargę kasacyjną. Analiza orzecznictwa zarówno Naczelnego Sądu Administracyjnego, jak i wojewódzkich sądów administracyjnych wskazuje na próbę ominięcia istoty problemu neosędziów, pomimo zaznaczanych jednocześnie wątpliwości konstytucyjnych oraz pomijania kontekstu prawa europejskiego, zgodnie z którym sędzia krajowy jest także sędzią europejskim. Dzieje się tak pomimo zwykle dobrej diagnozy sytuacji i nieprawidłowości – brakuje jednak pójścia krok dalej i skorzystania z dostępnych narzędzi, aby ograniczyć narastanie problemu.

Jednakże w ostatnim czasie pojawiają się pojedyncze sygnały wyłamujące się z tej linii, dające nadzieję na jej trwałą zmianę w przyszłości, także w kontekście rozwoju orzecznictwa TS, odrzucającego pytania prejudycjalne kierowane przez neosędziów, oraz orzecznictwa ETPC, w szczególności wspomnianego wyroku 50849/21, Wałęsa przeciwko Polsce. Należy tu wymienić przede wszystkim postanowienie NSA umożliwiające wyłączenie się sędziego w celu uniknięcia stworzenia składu mieszanego (sędziów wraz z neosędziami)⁶⁶ oraz publiczne oświadczenie sędzi NSA Aleksandry Wrzesińskiej-Nowackiej, która zapowiedziała, że nie będzie orzekać w składach sędziowskich wraz z neosędziami⁶⁷. Może to zapowiadać zmianę linii orzeczniczej w przyszłości w kierunku wskazanym w niniejszym artykule.

Abstract

Jakub Kocjan

The author is a PhD student at the Institute of Legal Sciences of the Polish Academy of Sciences (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8307-2998>).

Critical Review of Selected Judgments of the Administrative Courts in the Light of the Status of so-called Neo-Judges in 2018-2023

Keywords: National Council of Judiciary of Poland, neo-judges, Supreme Administrative Court, exclusion of a judge, petition for the revival

In the shadow of the rule of law crisis in the Supreme Court and in common courts, the issue of so-called neo-judges, i.e. persons appointed as judges with the participation of the new National Council of the Judiciary, has also an impact on administrative courts. Both the Supreme Administrative Court and voivodeship administrative courts, in their judgments, highlight doubts regarding nomination procedures, but at the same time prevent the effective use of available measures, such as appeals against resolutions of the new National Council of the Judiciary, motions for exclusion of neo-judges or petitions for the revival of proceedings with their participation. A significant element of this line of judgements is the adoption of the concept of correcting the defects of the judicial nomination procedure through the performance of an act of appointment to the office of judge by the President of the Republic of Poland. The article criticises the line of judgements of the administrative courts on this and presents an alternative proposal for using these tools to tackle the issue of neo-judges.

Bibliografia/References

- Gomułowicz A., *Rysa na obliczu Temidy*, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2022/2.
- Kappes A., Skrzydło J., *Czy wyroki neo-sędziów są ważne? – rozważania na tle uchwały trzech połączonych izb Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r. (BSA I-4110-1/20)*, „Palestra” 2020/5.
- Radajewski M., *Wyłączenie sędziego NSA z uwagi na fakt powołania go na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o KRS oraz niektórych innych ustaw. Głos do postanowienia NSA z 5.02.2019 r., I OSK 1394/18*, „Państwo i Prawo” 2021/9.
- Roch A., *Konstytucyjna problematyka wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa*, „Prokuratura i Prawo” 2021/7–8.
- Rozsak M., *Duda o wyroku TK: Sędzią się jest wtedy, kiedy otrzyma się nominację i złoży ślubowanie*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 7.06.2020 r.
- Sławiński A., *Kognicja sądów administracyjnych wobec kontroli legalności prerogatywy Prezydenta RP do powoływania sędziów*, „Przegląd Sejmowy” 2020/3.
- Tarka A., *Sędzia Wrzesińska-Nowacka: Chcemy ograniczyć straty, a nie wywołać wojnę w NSA*, „Rzeczpospolita” z 15.01.2024 r., <https://www.rp.pl/sady-i-trybunaly/art39695271-sedzia-wrzesinska-nowacka-chcemy-ograniczyc-straty-a-nie-wywolac-wojne-w-nsa> (dostęp: 3.12.2024 r.).
- Wrzolek-Romańczuk M., *Głos do wyroku z 1.12.2020 r. wydanego przez Wielką Izbę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii (skarga nr 26374/18)*, „Iustitia” 2021/1.

66 Postanowienie NSA z 7.11.2024 r., II GSK 936/21, LEX nr 3779249.

67 A. Tarka, *Sędzia Wrzesińska-Nowacka: Chcemy ograniczyć straty, a nie wywołać wojnę w NSA*, „Rzeczpospolita” z 15.01.2024 r., <https://www.rp.pl/sady-i-trybunaly/art39695271-sedzia-wrzesinska-nowacka-chcemy-ograniczyc-straty-a-nie-wywolac-wojne-w-nsa> (dostęp: 3.12.2024 r.).